

Den Haag

ADVIEZEN – Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag 2

Gemeente Den Haag, 22 oktober 2025

Locatie:

Spui C01.09

Aanwezig:

Margien Oepts

Plv. voorzitter

Annuska Pronkhorst

Lid

Alexander Pols

Lid

A. HAMERSTUKKEN

De commissie is akkoord gegaan met de adviezen uit de ter plekke voorgelegde hamerstukkenlijst(en):

Hamerstukkenlijst voor vaststelling op 22 oktober 2025

B. BESPREEKSTUKKEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 Barentszstraat 41A

20251022 B/2025-22229

Bouwen: het renoveren en vergroten van de woning Barentszstraat 41A door het vervangen van de kozijnen, het maken van een schuine kap en een terras op de 3e verdieping aan de achterzijde.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Het voorstel is gelegen in het gemeentelijk beschermd stadsgezicht Zeeheldenkwartier. Kenmerkend is de drielaagse bebouwing met bescheiden en kleinschalige individuele kappen en het dakenlandschap. Het plan betreft aanpassingen aan de bovenwoning bestaande uit de boven- en kapverdieping.

Het aangepaste plan laat verbeteringen zien ten aanzien van de hoofdvorm. De commissie beoordeelt de ingrepen echter nog als te fors in relatie tot de oorspronkelijke kap en vraagt deze te beperken om het karakter van de oorspronkelijke kap en het dakenlandschap herkenbaar te houden, met respect voor de cultuurhistorische waarde van het beschermd stadsgezicht. Twee forse uitbouwen in het zijdakvlak staan niet in verhouding. De achtergevel, zowel op de verdieping als de kap, is meer in lijn met het karakter van de oorspronkelijke gevel en voorstelbaar. Wel dient dit voor een goede beoordeling verder uitgewerkt te worden.

In het algemeen merkt de commissie op dat de tekeningen niet consistent en compleet zijn en niet geheel aansluiten op de werkelijke situatie. Zij vraagt op de tekeningen aan te geven welke onderdelen tot de aanvraag behoren. Ook de architectonische uitwerking, detaillering en materiaal- en kleurkeuze zijn nog onvoldoende uitgewerkt en onvoldoende afgestemd op de kwaliteit van de oorspronkelijke architectuur. De commissie heeft waardering voor de ambitie het pand weer zijn oorspronkelijke uitstraling te geven, maar vraagt daarbij ook een passende uitwerking.

2 Burgemeester Françoisplein 21

20251022 B/2025-33843

Bouwen: het vergroten van de woning Burgemeester Françoisplein 21 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Het plan voor een dakopbouw is gelegen op een bijzonder bouwblok met een stedenbouwkundig accent door de verhoging in de gevel en daarboven een tentdak in de as van het plein en de gevelwand. Dit gegeven vraagt om een andere ontwerpbenadering dan de overige pleinwanden.

De commissie waardeert het voorstel om het tentdak visueel intact te laten en het bouwblok te voorzien van een kap. Om dit uitgangspunt te versterken stelt zij voor een mansardekap toe te passen, waarbij de knik achter de punt van het tentdak blijft en het bovenste deel van de mansardekap een flauwe helling krijgt. Op deze manier blijft het tentdak optisch vrij. Een dakkapel met een horizontaal karakter aan de voorzijde is passend maar dient meer gedrukt te zijn, met nog een deel van het pannendak tussen de bovenkant van de dakkapel en de knik van de mansardekap. Ook de uitwerking dient minder grof en op de bestaande architectuur te zijn afgestemd. De indeling en uitwerking van de achtergevel acht de commissie voorstelbaar. In dit specifieke geval is een schuifpui akkoord. De architectonische uitwerking vraagt de commissie te complementeren door een detail met een verholten goot toe te voegen en de detaillering te voorzien van relevante maatvoering. Het type dakpan dient gespecificeerd te worden. De bestaande dakrand blijft behouden.

3 Flakeesestraat 133 t/m 164, Markensestraat 262 t/m 308, Walchersestraat 6 t/m 22 en Schouwensestraat 7 t/m 21

20251022 B/2025-32632

Bouwen: het veranderen van de gevel van de woningen Flakeesestraat 133 t/m 164, Markensestraat 262 t/m 308, Walchersestraat 6 t/m 22 en Schouwensestraat 7 t/m 21 door het vervangen van kunststof kozijnen door houten kozijnen, het aanbrengen van spouwmuurisolatie, het herstellen van het voegwerk en het schilderen van de bestaande houten kozijnen.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Het voorstel betreft de vervanging van de kozijnen van een complex in Duindorp. De commissie is positief over de aanpak en het voornemen de kwaliteit van het complex op te waarderen en de houten kozijnen weer terug te brengen. Het woningcomplex uit het begin van de 20e eeuw bestaat uit een strenge maar verzorgde architectuur. Bij de renovatie verdient het complex het om met zorg en precisie te worden aangepakt. De commissie is daarom bij haar beoordeling kritisch op de uitstraling en de detaillering.

Ten opzichte van het eerdere advies ziet de commissie minimale aanpassingen en blijven een aantal vragen en aandachtspunten open. Zij ziet zich dan ook genoodzaakt het eerdere advies grotendeels te herhalen:

In het algemeen mist de commissie een analyse en een totaalvisie van de aanpak en de voorgestelde uitwerking. Zonder onderbouwing van de uitgangspunten is het lastig om goed op het voorstel te reageren. De commissie benoemt bij deze beoordeling een aantal aandachtspunten. Zij constateert bijvoorbeeld dat de bestaande kozijnen dragend zijn. Bij de vervanging worden betonlateien voorgesteld, volgens de aanzichten zonder (opleg)oortjes. Hoe worden de lateien opgelegd op de bestaande muur? Reparaties in het metselwerk zullen een storende uitwerking hebben op het totaalbeeld. Mogelijk is het ook voorstelbaar om een stalen latei toe te passen die van binnenuit wordt aangebracht zonder weghakken van metselwerk.

Ook voor de voorgestelde kleuren en materialen vraagt de commissie om een onderbouwing, zij is nog niet overtuigd van het kleurpalet.

De commissie pleit voor een kozijn als kader met daarbinnen een vast bovendeel en daaronder een draaikiepraam, gescheiden door een wisseldorpeldetail en met een vaste weldorpel op het raamprofiel.

Verder is het niet duidelijk of de bestaande boeidelen worden gehandhaafd en geschilderd of vervangen.

Ten aanzien van de kozijnen vraagt de commissie om een eenduidige oplossing om het oorspronkelijke ritme in de gevelwand en daarmee de architectuur weer te versterken. De aanzichten geven nu een rommelig beeld en vallen optisch uit elkaar. Uit de set tekeningen blijkt dat de portieken blijven zoals bestaand. De deuren op de kopse kanten van de blokken zijn ten opzichte van het eerdere voorstel aangepast en akkoord. Ook waardeert de commissie het dat is gekozen om de betonelementen en -waterslagen niet te schilderen.

4 Goudreinetstraat 636

20251022 B/2025-28809

Bouwen: het vergroten van de woning Goudreinetstraat 636 door het maken van een dakopbouw met dakterras.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie acht een dakopbouw op deze locatie voorstelbaar en kan instemmen met de hoofdopzet, maar nog niet met de architectonische uitwerking.

Onderhavig pand vormt door de plastic in de architectuur een verbijzondering binnen het architectonische ensemble.

Door de ligging aan een zijstraat met een ondergeschikt profiel is een hoofdvorm met een dakschild aan de voorzijde en een zijschild als beëindiging aan de rechterzijde een passend ontwerp. Ook gelet op de bestaande architectuur en reeds ingezette eerder vergunde plannen, zoals bijvoorbeeld de dakopbouw op nummer 608.

Door het torentje bij de portiek op te trekken (en te verbreden) wordt de bestaande sprong in de gevel worden opgevangen. Aan de linkerzijde van het torentje kunnen de burens in de toekomst met een schild aansluiten, aan de rechterzijde wordt aangesloten met een hoekkeper van het eigen dakvlak voor het torentje langs.

Het ontwerp van de dakkapel is niet passend, het is een variant op de dakkapel van nummer 608, maar te breed. De commissie pleit voor een smallere dakkapel waarvan de glasmaten van de grote ramen niet groter zijn dan het vierkante raam op de eerste verdieping boven de deur en een symmetrische opzet met 2 maal een blind paneel ten behoeve van het aansluiten van een binnenwand. Zij acht de luifel onvoldoende ondergeschikt in het gevelbeeld, deze dient slanker te worden ontworpen. HPL-panelen als materialisering van de dakkapel zijn te laagwaardig bij de architectuur en in deze omgeving. De commissie vraagt om een verholten goot voor de aansluiting van de wangen op het dakschild en om een kleinere loodslabbe onder het kozijn of bijvoorbeeld een oplossing met een lekdorpelprofiel.

De commissie kan instemmen met de dakvensters in het zijschild.

De voorgestelde indeling van de rechte achtergevel met openslaande deuren is akkoord. De detaillering van de achterzijde is in opzet passend bij de bestaande architectuur. De kozijnen dienen echter te worden uitgevoerd met een blokprofiel.

Het is onduidelijk welke schoorsteen vervalst en welke gehandhaafd blijft. De commissie vraagt alle schoorstenen in te tekenen, een werkende schoorsteen dient opgemetseld te worden en in het geval dat de schoorsteen niet in gebruik is, kan deze komen te vervallen.

In het algemeen merkt de commissie op dat maatvoering in de detaillering grotendeels ontbreekt. Zij vraagt de details, maar bijvoorbeeld ook de dakkapel voor een goede beoordeling en borging op tekening te voorzien van maatvoering.

De commissie kan instemmen met het dakterras en het voorgestelde stalen hekwerk in een antracietkleurstelling.

De commissie mist een duidelijke en volledige kleur- en materiaalstaat, waarin ook de specificaties van alle materialen zijn opgenomen en de kleuren voorzien zijn van een nummercodering.

5 Hobbemaplein 99

20251022 B/2025-30855

Bouwen: het veranderen van de horecagelegenheid Hobbemaplein 99 door het plaatsen van een geurafvoerkanaal.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Geconstateerd is dat vanuit de Bakhuizenstraat onderhavig kanaal goed zichtbaar is en dat het kanaal (en het verloop van het kanaal) nadrukkelijk zichtbaar aanwezig is vanuit de algemene ruimte van het binnengebied. Een interne plaatsing van het kanaal bleek echter niet mogelijk. Eerder heeft de commissie de optie om het kanaal aan de buitenzijde te plaatsen dan ook voorstelbaar geacht, mits het is mee-ontworpen als integraal onderdeel van de architectuur van het gebouw en zorgvuldig aansluit op de bestaande gevelvlakken. Met voldoende kwaliteit van de gebruikte materialen en in een gebouwgeen kleurstelling. Op deze manier kan het element als een 'schoorsteen' onderdeel uitmaken van de bestaande architectuur.

De uitwerking van onderhavig aangepast plan overtuigt de commissie niet. Het principe is akkoord, maar voor een goede beoordeling en borging dient het aanzicht van de beplating in de context van de gebouwgevels duidelijker te worden getekend. Er is onduidelijk aangetoond of de lichtgrijze HPL beplating overeenkomt met de bestaande gevelbeplating van het gebouw en met dezelfde plaatverdeling als de kopgevel, zodat de naden overeenkomen en het ingepakte kanaal onderdeel uitmaakt van de kopgevel. De commissie vraagt de nieuwe beplating in overeenstemming te brengen.

De commissie kan akkoord gaan met het zo hoog mogelijk bekleden tot en met de uitmondingverloopstukken.

6 Jan Pieterszoon Coenstraat 14-44 en Daendelsstraat 3-57

20251022 B/2025-23275

Bouwen: het veranderen van de gevel van de woningen Jan Pieterszoon Coenstraat 14-44 en Daendelsstraat 3-57 door het vervangen van de kozijnen en gevelpanelen.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder zijn de blokken 1 tot en met 7 en 9 tot en met 17 van dezelfde architectuur aan de Francois Valentijnstraat gerenoveerd. De commissie waardeert de integrale aanpak voor de renovatie van de blokken 18 en 19 en kan instemmen met dezelfde wijze waarop de aluminium schuiframen worden vervangen voor houten kozijnen met een draaikiepdeel. Zij stemt echter niet in met de zuiverwitte kleurstelling (Ral 9010), deze dient aan te sluiten bij de eerder geaccordeerde crèmewitte kleur (Ral 9001) van de blokken aan de Francois Valentijnstraat.

De commissie kan instemmen met de HPL gevelbekleding (Trespa) met de onzichtbare bevestiging door middel van beugels met behoud van de oorspronkelijke plaatverdeling. Zij mist echter de volledige detaillering van het nieuwe gevelmateriaal met de kozijnen en de verticale banen. Deze dient voor een goede beoordeling en borging op tekening te worden toegevoegd.

De commissie kan instemmen met de gewijzigde trapopgang. De nieuwe aluminium kozijnen, façade-profielen en afdeklijsten zorgen voor een passende strakke belijning en zijn akkoord.

Eerder is onder andere het blok aan de Charlotte de Bourbonstraat van dezelfde architectuur gerenoveerd. De commissie waardeert ook hier de integrale aanpak voor de renovatie van de kozijnen in de voorgevel van blok 90 en kan instemmen met dezelfde wijze waarop de aluminium schuiframen worden vervangen voor houten kozijnen met een draaikiepdeel en een ventilatievoorziening in het vastglasdeel. Zij mist echter het detail over deze ventilatievoorziening en ziet de specificaties ook in de kleur- en materiaalstaat opgenomen.

De commissie kan instemmen met de zuiverwitte kleurstelling (Ral 9010).

7 Loevesteinlaan 238

20251022 B/2025-34330

Bouwen: het vergroten van de woning Loevesteinlaan 238 door het maken van een dakopbouw en het uitbreiden van de entree.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie acht een dakopbouw op deze locatie voorstelbaar, maar kan niet instemmen met de hoofdopzet en de architectonische uitwerking.

De woning is onderdeel van een twee-onder-één-kapwoning aan de rand van het Zuiderpark. De kleine korrelgrootte is kenmerkend voor de bebouwing in deze wijk. De commissie acht een volume op de eenlaagse bebouwing mogelijk, maar vindt de uitwerking van het voorgestelde volume niet passend bij de architectuur. Het dominante kenmerkende hoge middendeel van het ensemble (de twee-onder-één-kapwoning) dient herkenbaar te blijven en het aangebouwde deel kan niet onder hetzelfde dak worden voortgezet. Het nieuwe deel dient ondergeschikt te zijn aan het volume van het middendeel om zo een verschil met de oorspronkelijke hoofdmassa te maken en de genoemde korrelgrootte te benadrukken.

De commissie vraagt onderzoek te doen naar een nieuw volumeopbouw van de uitbreiding in relatie tot het bestaande pand, waarbij wordt aangetoond dat de maat en schaal van de hoofdwoning dominant blijft in het gevelbeeld. Een eigentijdse invulling van de opbouw, eventueel in combinatie met de bestaande pui-invulling van de begane grond, is mogelijk.

De commissie acht een uitbreiding van de entree voorstelbaar, maar de bestaande architectuur van de karakteristieke entree dient zoveel mogelijk gehandhaafd en gerespecteerd te blijven.

Het aantal details is te summier, voor een goede beoordeling en borging op tekening vraagt de commissie om een volledige set details. Deze dienen tevens te worden voorzien van maatvoering. Ook vraagt zij de belending te tekenen om de verhouding van de nieuwe volumes in relatie tot het gehele ensemble goed te kunnen beoordelen. De commissie mist een duidelijke en volledige kleur- en materiaalstaat, waarin de specificaties van alle materialen zijn opgenomen en de kleuren voorzien zijn van een nummercodering.

8 Messstraat 42

20251022 B/2025-36589

Bouwen: het legaliseren van de dakopbouw van de woning Messstraat 42 en het maken van een dakterras op de 2e verdieping aan de achterzijde.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Het plan ligt in een karakteristieke stedenbouwkundige structuur van voorgevels aan een smalle (binnen)straat in de wijk Scheveningen. Kenmerkend is de bebouwing van twee lagen met een rood pannendak. Eerder is een dakopbouw geaccordeerd voor woning nummer 48. Het principe van een doorgetrokken dakschild dient te worden aangehouden om een eenduidig gevelbeeld te bewerkstelligen.

De commissie vraagt de belendingen tot nummer 48 te tekenen en in hoogte aan te sluiten op de hoogte van het doorgetrokken dakschild.

Een dakkapel vanuit de goot is mogelijk, maar minder breed zodat er voldoende dakschild rondom herkenbaar blijft.

De rechte achtergevel met dakterras is mogelijk en het antraciete stalen hekwerk is akkoord.

De commissie mist een duidelijke en volledige kleur- en materiaalstaat, waarin ook de specificaties van alle materialen zijn opgenomen en de kleuren voorzien zijn van een nummercodering.

9 Sinaasappelstraat 37

20251022 B/2025-35381

Bouwen: het vergroten van de woning Sinaasappelstraat 37 door het maken van een dakopbouw met dakterras.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Op dit architectonische ensemble zijn reeds dakopbouwen vergund en gerealiseerd. Een nauwkeurige afstemming tot in de details is essentieel om een naadloze aansluiting van de dakopbouwen op elkaar en daarmee een geslaagd toekomstbeeld te borgen. Dit plan bevindt zich op de hoek naast een opening in het bouwblok. Vanwege deze positie wijk het hoofdvolume af van de naastgelegen opbouwen.

De setback aan de voorzijde sluit aan op de naastgelegen opbouwen en is akkoord. De indeling van de voorgevel volgt de vergunde plannen en sluit aan op de onderliggende gevelindeling. De zijgevel volgt de onderliggende gevellijn. Door de positie en het doortrekken van de schoorsteen levert dit een passend straatbeeld op. Wel dient het hekwerk van het terras aan de voorzijde in lijn met de zijgevel te worden geplaatst. De architectonische uitwerking, detaillering en het kleur- en materiaalgebruik komt overeen met de reeds vergunde plannen en is passend bij de architectuur. De dakrand loopt in dezelfde lijn door en ook de accenten (horizontale banden) in het metselwerk lopen door. De horizontale detaillering ontbreekt echter, een detail met de hoekaansluiting en de schoorsteen dient te worden aangeleverd.

10 Tuinzijde 7

20251022 B/2025-30088

Bouwen: het veranderen van de woningen Binnenzijde 1 t/m 101, Groenezijde 5 t/m 207, Hoge zijde 1 t/m 101, Lage zijde 1 t/m 101, Landzijde 4 t/m 120, Noorderzijde 4 t/m 36, Schoolzijde 4 t/m 34 en Tuinzijde 1 t/m 101 door het vervangen van de aluminium kozijnen, het verhogen van de dakrand en het isoleren van het dak.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Het plan betreft het vervangen van kozijnen en isoleren van het dak van meerdere woningbouwblokken en het toepassen van een nieuwe kleurstelling voor eerder gerealiseerde stucwerk. De commissie waardeert de integrale aanpak, de visie toont dat er zorgvuldig naar de bestaande architectuur en de context is gekeken. Ten aanzien van het voorgestelde kleurenschema pleit zij voor het toepassen van kleuren die goed verouderen en het overeind houden van de helderheid van de blokken. Bijvoorbeeld, door per blok niet meerdere tinten toe te passen bij de uitstekende geveldelen. De dieptewerking die tot stand komt door de plint, de terugliggende geveldelen en de uitstekende geveldelen met een aparte kleur of tint te behandelen, juicht zij juist toe omdat het de dieptewerking in de gevel versterkt.

De voorgestelde kozijnvervanging acht de commissie voorstelbaar. Zij vraagt echter de dakrand architectonisch uit te werken en te kijken naar de dieptewerking en de verhouding van de beide delen. Door de nu voorgestelde platte stapeling wordt de dakrand te fors wat niet past als beëindiging bij deze architectuur.

11 Zoutkeetsingel 18

20251022 B/2025-23874

Bouwen: het vergroten van de woning Zoutkeetsingel 18 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De dakopbouw is gesitueerd op een tweelingpand binnen een bijzonder stukje gevelwand aan de Zoutkeetsingel. Om recht te doen aan de opzet als tweelingpand vraagt de commissie de dakopbouw te ontwerpen met een alzijdige kap over de twee panden en dit in een toekomstbeeld te borgen. Dit kan worden uitgewerkt door bijvoorbeeld de schoorsteen op te trekken en het zijschild daarop aan te sluiten, of door het zijschild door te zetten tot de sprong ten gevolge van de bajonet in de plattegrond. De indeling aan de voorzijde met twee dakvensters is passend.

De uitbouw aan de achterzijde dient passend bij de architectuur te worden bekleed met een keramisch materiaal, afgestemd op de oorspronkelijke bakstenen van de metselwerk gevel, namelijk wat betreft de kleur en het formaat, het type en de kleur van de voeg, en het metselverband. Ook de architectonische uitwerking dient aan te sluiten. De commissie acht het voorstelbaar dat het schuine dakvlak wordt vervangen door een recht opgaande gevel. Het (zij)hekwerk aan de achterzijde dient ten opzichte van de onderliggende gevel iets teruggelegen te worden gepositioneerd. De detaillering dient compleet te worden gemaakt en aangevuld, onder andere de horizontale detaillering ontbreekt. De materiaal- en kleurstaat dient te worden voorzien van specificaties en kleurcoderingen. Eerder heeft de commissie gevraagd een kleine dakpan of natuurleien voor de dakbedekking te kiezen en de hemelwaterafvoer in zink uit te voeren.

Margien Oepts

Piv. voorzitter Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag